

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профілактика булінгу в мистецько-освітньому середовищі

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні кафедри
управління соціокультурною
діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Профілактика булінгу в мистецько-освітньому середовищі
Викладач (і)	Качмар О.В.
Контактний телефон викладача	0678829592
E-mail викладача	oleksandra.kachmar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредити ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є порядок визначення механізмів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти всіх типів і форм власності. Навчальний курс «Подолання булінгу в мистецько-освітньому середовищі» належить до циклу дисциплін за вибором студента. Тематика курсу передбачає обґрунтування концептуальних засад і методологічних принципів профілактики насильства (булінгу); ознайомлення студентів із сучасними технологіями психопрофілактики, запобігання й корекції булінгу; вивчення механізмів взаємодії викладачів та учасників насильства (свідків, жертви, виконавця); вироблення базових практичних умінь і навичок організації психологічної допомоги жертвам насильства у руслі різних теоретичних напрямів психолого-педагогічного консультування й терапії; формування морально-етичних принципів і відповідальності; становлення фахової компетентності майбутніх працівників соціокультурної сфери.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: сформувати у студентів сукупність компетентностей (результатів навчання) на основі системи знань, умінь і навичок з профілактики подолання булінгу, які допомогли б майбутнім працівникам соціокультурної діяльності надавати фахову психологічну допомогу по запобіганню, корекції та унеможливлення проявів насилля в освітньому середовищі; формування морально-етичних принципів і відповідальності. Цілі курсу: забезпечити загальну теоретичну підготовку бакалаврів у галузі освітньо-мистецької профілактики булінгу, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, пов'язаної з консультативною діяльністю.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у соціокультурній сфері, креативної економіки і культуротворчих практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗКЗ.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
 ЗК 5 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
 ЗК 6 здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел
 ЗК8 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
 ЗК 15 Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо
 ЗК17 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свободи людини і громадянина в Україні
 СК 19 Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами
 СК 22 Вміння використовувати адекватний професійний інструментарій для розробки та оперативного управління соціокультурними проектами
 СК24 Здатність планувати, управляти та контролювати виконання поставлених завдань та прийняття рішень
 СК29 Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери
 СК33 Вміння використовувати сучасні методи обробки інформації для організації та управління соціокультурними процесами.

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
практичні	30
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	02 Культура і мистецтво	III	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Булінг як негативне явище в мистецько-освітньому середовищі: види, форми та його учасники	2	2	8
Тема 2. Конфлікт, види конфліктів, їх причини	2	2	8

Тема 3. Діагностика булінгу (цькування) в закладі освіти	2	2	8
Тема 4 Мобінг як форма прояву агресії: стратегії захисту	2	2	8
Тема 5 Види та форми агресії	2	2	8
Тема 6 Потенціал освіти в упередженні та подоланні агресивної поведінки	2	2	8
Тема 7 Трансформаційні зміни в системі української освіти.	2	2	8
Тема 8 Гуманістичний підхід (екзистенційна психотерапія та гештальт-терапія про насильство).	2	2	8
Тема 9 Структура та основні принципи профілактики	2	2	8
Тема10 Аналіз зарубіжних та вітчизняних практик профілактичної роботи насильства	2	2	8
Тема 11 Профілактика шкільного насильства засобами громадянського виховання	2	2	8
Тема 12 Мистецтво як механізм упередження та нейтралізації агресивності особистості	2	2	8
Тема 13 Етика і релігія як засоби упередження та мінімізації наслідків агресії	2	2	8
Тема 14 Особливості трактування природи насильства в різних культурах.	2	2	8
Тема 15 Інформаційна агресія і насильство .	2	2	8
ЗАГ.:	30	30	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	
Вимоги до письмових робіт	Есе «Психологічний портрет учасника булінгу (виконавця, свідка чи жертви). Критерії оцінки:

	10-9 балів – повний текст з максимально точним описом конкретних прикладів, свідком яких був спостерігач, розкриттям усіх складових есе, з використанням точних метафор; 8-7 балів – достатньо розкритий текст з описом конкретних прикладів, свідком яких був спостерігач, розкриттям більшості складових есе з метафорами, але й без відкритих оціночних суджень; 6-5 бали – текст без конкретних прикладів, свідком яких був спостерігач, розкриттям деяких складових есе, наявність оціночних суджень; 4-3 бали – текст без конкретних прикладів, свідком яких був спостерігач, з формальним розкриттям окремих складових есе, з наявністю оціночних суджень; 2-1 бал – формальний текст з оціночними судженнями; 0 балів – відсутність тексту Аналіз ситуації булінгу у освітньо-мистецькому закладі («методика спостереження») оцінюється в балах (максимально – 10 балів): 9,5-10 – «відмінно»; 8,5-9,4 – «добре»; 6,5-8,4 – «задовільно», 4,5-6,4 – «незадовільно», 0-4,4 – робота не зараховується. Бали виставляються за такими параметрами: 1) відповідність вибору навчальної ситуації та об'єктів для спостереження, способу та форми фіксації результатів спостереження його меті (описати проблемну психолого-педагогічну ситуацію) – 0,5 бала; 2) використання програми (схеми) аналізу проблемної психолого-педагогічної ситуації – 1,5 бала; 3) дотримання вимог до роботи медіатора щодо врегулювання описаної ситуації – 1,5 бала; 4) обґрунтованість вибору способу обробки й представлення отриманих даних – 0,5 бал; 5) творче (продуктивне) мислення – 1 бал. Науково-дослідне завдання з курсу « Профілактика булінгу в мистецько-освітньому середовищі Науково- дослідне завдання з курсу « » (високий рівень складності – до 5 б.) 1. Розробити проект психологічної профілактики насильства в освітньому середовищі .. 2. Розробити проект психологічної профілактики насильницьких дій серед студентського простору. 3. Розробити буклет <u>«Профілактика насильства і жорстокої поведінки у освітньо-мистецькому середовищі»</u>. 4. Розробити орієнтовний план проведення тематичного тижня в інституті «Світ без насильства». 5. Розробити орієнтовний план проведення національної кампанії «Стоп насильство!» 6. Розробити проект семінару із профілактики насильства (для батьків, вчителів, адміністрації закладу). (середній рівень складності – до 4 б.) булінгу» (високий рівень складності – до 5 б.)
--	---

	7. Розробити орієнтовний план проведення тематичного тижня на факультеті «Світ без насильства». 8. Розробити орієнтовний план проведення національної кампанії «Стоп насильство!» 9. Розробити проект семінару із профілактики мобінгу (для студентів, викладачів, адміністрації школи). (середній рівень складності – до 4 б.)
Семінарські заняття	В оцінюванні усних чи письмових відповідей та тестових завдань враховується: повнота знань (чи знає студент матеріал з даної теми в загальному аспекті); якість знань (як глибоко розуміє студент теоретичний і практичний зміст усіх понять; наскільки свідомо було засвоєно основні поняття й правила); вміння застосовувати набуті знання до розв’язання практичних завдань; знання основних положень стандартів, правильність використання термінології; вміння викласти засвоєний матеріал правильною літературною мовою. Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який під час формулювання відповіді застосовує творчий підхід, самостійне залучення знань, одержаних з додаткової літератури, узагальнює знання одержані під час вивчення дисципліни. Оцінка «відмінно» передбачає глибину засвоєння навчального матеріалу, культуру мислення й мовлення, вільне користування термінологією, вміння застосувати знання теоретичних основ на практиці. Студент дає свідомі, правильні, повні відповіді на поставлені запитання, точно формує означення й теоретичні положення. Студент, якому виставляється оцінка «відмінно», має виявити глибокі знання з предмета, загальний високий рівень грамотності, високу ерудицію. Оцінки «дуже добре» й «добре» виставляються студенту, який міцно засвоїв програмний матеріал, уміє грамотно його викласти, не допускає істотних помилок у формулюванні відповідей на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом із дисципліни, знає наукову й довідкову літературу з проблем навчальної дисципліни. Різниця порівняно з найвищим балом виявляється в тому, що знання студентів мають характер обмеженості, не виявляється рівень творчого володіння навчальним матеріалом, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей. Студент глибоко й свідомо розуміє теоретичний матеріал, але нечітко формулює правила, допускає недоліки, які може самостійно виправити. Культура мови висока. Оцінки «задовільно» й «достатньо» ставляться за низький рівень якості засвоєння теоретичних знань, але виявлену здатність дати неповні відповіді на всі поставлені запитання. Студент виявляє теоретичні знання, демонструє певну самостійність у викладенні навчального матеріалу, проте робить це поверхнево із застосуванням певних штампів у відповідях, висновки сформульовані вузько. Не повністю ознайомлений з додатковою навчальною літературою. Має обмежені знання фактичного матеріалу, допускає суттєві неточності в формулюваннях,

	порушує послідовність у викладенні навчального матеріалу. Студент допускає помилки у відповідях, неправильно формулює те чи інше положення, після вказівок і зауважень викладача частину помилок і недоліків не може самостійно виправити. Культура письмового та усного мовлення, точність викладення мають певні вади, хоча і є мінімально достатніми. Оцінки «незадовільно» й «неприйнятно» виставляються студентові, який не засвоїв значної частини програмного матеріалу, допускає істотні помилки в формулюванні відповідей на запитання, на окремі з них не дає відповіді. Не здатен використати наявні знання програмного матеріалу на практиці. Студент не володіє навчальним матеріалом, формально відповідає на окремі запитання, йому важко відповісти на додаткові запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, який проводиться у вигляді тестових завдань, за умови участі у семінарських заняттях, виконання усіх письмових завдань (есе, аналіз проблемної ситуації булінгу в освітньому закладі, презентація) та написання контрольної роботи. У разі відсутності студента з поважних причин при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів з дорівнює «0» (нуль). Студент не зараховується курс, якщо впродовж семестру за змістові модулі сумарно він набрав менше 50 балів. Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з курсу (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних занять тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Підсумкова оцінка з дисципліни «Профілактика булінгу в мистецько-освітньому середовищі у» розраховується як сума оцінок за складання змістових модулів (максимальна кількість
Підсумковий контроль	<i>залік, форма здачі комбінована</i> 40 б за практичні 20 б- індивідуальна робота 10 б контрольна робота 20б самостійна робота 10 б- КСР додаткові бали присуджуються: за участь в науково-дослідній роботі (підготовка публікацій і виступ на конференції – по 5 балів), опрацювання завдань з самоаналізу – по 2 бали (за кожну тему) проходження курсів на освітніх платформах Coursera, Prometheus - 10 ,

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя

Стефаника»

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття. Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Нова редакція) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf>

Неформальна освіта: Неформальна освіта зараховується згідно - ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Дзвінчук Д. І., Качмар О. В. Агресіологія : міждисциплінарні засади . Навч. посіб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. 300 с.

2. Качмар О. В. Мистецтво як механізм упередження та нейтралізації агресивності особистості. *Гуманітарний вісник Запорізької державної академії : збірник наукових праць*. 2017. Вип. 70. С. 111–119.

3. Качмар О. В. Освіта як дієвий механізм профілактики й подолання агресивної поведінки особистості. *Вища школа*. 2017. Вип. 4. С. 55–65.

4. Качмар О. В. Основні методи та прийоми попередження та контролю агресивної поведінки в соціумі. *Вісник Львівського університету : зб. наук. праць. Філософсько-політологічні студії*. 2017. Вип. 10. С. 47–53.

5. Качмар О. В. Потенціал релігії щодо подолання агресії в секуляризованому суспільстві. *Гілея : наук. вісник*. 2018. Вип. 134. С. 225–229.

6. Качмар О. Феномен агресії в соціокультурній динаміці : соціально-філософський аналіз : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ. 2017. 311 с.

7. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/2019-11-25-protydiy-bullying.pdf>

8. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівнарівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. Київ: ФОП Нічога С.О. 2018. 174 с.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/porozuminnyala-stradametodposibniksayt.pdf>

9. Чемеровска-Коруба Е. Шкільна система протидії агресії та насильству. Рекомендації для вчителів : в рамках програми Польської закордонної допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща у 2009 році [Електронний ресурс] / Е.

Чемеровска-Коруба, К. Коруба. Режим доступу до статті : [http:// www. polskapomoc.gov.pl](http://www.polskapomoc.gov.pl).

10. Тарасюк Л. С. Проблема культури толерантності в сучасному суспільстві. Гуманітарний часопис. 2013. No 1. С. 39–44.

11. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ, 2018. 56 с.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednva/protidia-bulingu/21kbos.pdf>

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>

3. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> 4. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

5. http://www.is.svitonline.com/luchano2/portfolio.files/Kushka_Tatobook.pdf

6. <http://novaknyha.com.ua/downloads/pdf/180.pdf>

7. http://fmho.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=878&Itemid=0

8. www.mon.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України

9. www.nbuv.gov.ua. – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського

10. www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

11. <http://bestlessons.at.ua/> – веб-сторінка Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів.

Викладач

доктор філософ.наук, проф.

Олександра Качмар